

Токарева Катерина Олегівна,
кандидат юридичних наук,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З 2015 року в Україні запроваджена класична європейська модель податку на прибуток, згідно з якою базовим показником для розрахунку об'єкта оподаткування є бухгалтерський фінансовий результат до оподаткування, який в подальшому коригується на різниці, прямо визначеній Податковим кодексом України. Однак, як свідчить практика, така модель оподаткування прибутку підприємств потребує реформування і удосконалення. Це пов'язано із тим, що інституційний, політичний та економічний рівень розвитку України суттєво різниться від рівня розвитку європейських країн.

Перші кроки у процесі реформування правового механізму податку на прибуток були прокладені наприкінці 2016 року. Так, 21 грудня 2016 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» № 1797 – VIII [1]. Відповідно до п. 5 Прикінцевих та перехідних положень вказаного нормативно-правового акта передбачено розробку проекту Закону щодо впровадження податку на виведений капітал [1]. Для розроблення такого законопроекту при Міністерстві фінансів України було створено робочу групу, до складу якої було включено народних депутатів, представників міністерств та відомств, а також бізнесу, громадськості й фахівців з питань оподаткування.

На підставі аналізу вищезазначеного проекту відмітимо основні нововведення. По-перше, запропоновано доповнити Податковий кодекс України Розділом III¹ «Податок на виведений капітал» [2]. У ньому деталізовано всі елементи правового механізму позначеного податку – платники, об'єкт, база й т.д. Особлива увага приділена

визначенню операцій, які прирівняні до операцій з виведення капіталу, надано доволі широкий їх перелік. Крім того, закріплено особливості визначення бази оподаткування в разі здійснення операцій з виплати прирівняних до виведеного капіталу платежів. Законодавець поряд із встановленням загальних положень щодо обчислення й справляння податку на виведений капітал регламентує низку особливостей за кожним з елементів механізму такого податку. На наш погляд, такий підхід заслуговує на підтримку, оскільки чітка й ретельна регламентація дозволить уникнути проблем при правозастосуванні відповідних приписів, якими закріплено вищевказаний податок.

Показово, що законопроектом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал» [2] встановлюються прості правила оподаткування, спрямовані на встановлення простих і прозорих правил оподаткування, що дозволить досягти таких цілей: 1) спрощення адміністрування податку, шляхом впровадження простих правил розрахунку податку та звітності щодо нього; 2) припинення практики незаконного встановлення показника податкового навантаження у вигляді відсотку від обороту платника податку; 3) зменшення кількості податкових перевірок та пов'язаних із цим податкових спорів; 4) створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій та зупинити відтік капіталу з України; 5) мінімізація «спілкування» платника податку з податковим органом; 6) відновлення справедливості в оподаткуванні шляхом вирівнювання податкового навантаження між середнім та великим бізнесом та ін. Дійсно, податок на виведений капітал має низку переваг порівняно із податком на прибуток підприємств.

Однак поряд із цим не варто залишати осторонь і ряд тих недоліків, які також мають місце. Зокрема, йдеться про запровадження тих же самих правил. З одного боку, вони значно простіші за існуючу модель податку на прибуток, з іншого – платникам податків та податковим органам необхідний певний час для того, аби розібратися із нововведеннями; з'ясувати, як реально працює механізм такого податку. Крім того, на першому етапі може не забезпечити всі можливі надходження до бюджету, йдеться про те, що реалізація норм зако-

нопроєкту у 2018 році призведе до втрат державного бюджету в сумі 26,0 млрд. грн. та місцевих бюджетів – 5,4 млрд. гривень [3]. Значений аспект дійсно потребує детального аналізу та подальшого опрацювання, оскільки дієвими шляхами компенсації втрат бюджетних доходів є підвищення ставок податків або скорочення видатків. Позначені шляхи, на нашу думку, сприятимуть лише погіршенню економічного і соціального стану в країні. При запровадженні податку на виведений капітал слід враховувати хоча б середньострокову перспективу, враховувати й розумно адаптувати досвід іноземних держав та потенційні можливості України.

В цілому запропонований механізм податку на виведений капітал заслуговує на підтримку, бо направлений на оздоровлення економіки країни, створення сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення інвестицій (в тому числі й іноземних) в економіку країни. Однак його впровадження, на жаль, не надасть швидких результатів.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: Закон України від 21 груд. 2016 р. № 1797-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал: проєкт Закону України. URL: [https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Проект%20Закону%20України%20-%20ПнВК%20\(1\).pdf](https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Проект%20Закону%20України%20-%20ПнВК%20(1).pdf).
3. Уряд схвалив законопроект про податок на виведений капітал і передав його для подальшого обговорення в Нацраду реформ. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250323548&cat_id=244276429.